

ОСТАННІ НОВИНИ

12:34 «Це була миттєва хвиля»: друг Джеймса Лопеса розповів правду про її стосунки з Бутусом Голдштейном

12:11 Господин «Дітей» — Україна не потрапила через люка з Еріксоном: відеогляд матчу

12:02 Збірки вершин вибудув густими, кремовими і не зрозумілими з ілюзорним секретом від професійних кондитерів

20:34 Бує командиром десантно-штурмового відділення: на передовій відомий молодий серкант з Полтавщини

20:07 Цей варіант картопляних джурнів особливо універсальний: спробуйте страву, на дуже популярну в Польщі

12:45 Близькожам — «Всімма Желіва і днів ширма реще», Скорпіонам —

«Щоб бачили ціну своїй байдужості»: німецьких військовополонених і активістів змусили дістати з ям тіла закатованих в'язнів концтабору й поховати



Наприкінці Другої світової війни гітлерівській Німеччині катастрофічно бракувало пального для танків і літаків, і нацисти гарячково шукали вихід. У Швабських Альпах геологи знайшли достатні запаси сланцю Posidonia, ірландського родовища на синтетичне паливо. Терміново почали розробку сланцевої нафти. Так виник проєкт «Операція «Густеля» (Unternehmen Guste).

Це було кодовою назвою промислового комплексу з десяти заводів, які стали зводити з вересня 1944 року в німецькій землі Баден-Вюртемберг, уздовж залізничної лінії Тюбінген — Баллінген — Ротвайль. Воскресніми загонами окремими нацистської партії (СС) і особисто Герман Герінг брали участь у проєкті. На будівництво дали два-чотири місяці. Крім хіміків, техніків, інженерів і будівельників, на кожному будмайданчику: на околицях тихих патріархальних містечок з тисячолітньою історією, уникаючи природо та архітектуру, які надихали художників і поетів, стали швидко організовувати новенькі концтабори. А що? Одні іншому не заважає.

«В гестапівській тюрмі Neue Bremm жертву вибирали довільно й топили у ставку»

До одного з таких таборів масштабного паливного проєкту «Операція «Густеля» і потрапив Василь Володько з села Широка Долина Полтавської області. В Червоно армію дрібнішого (160 см зросту) Василя не взяли, а вважувати не встигли. І 17-річний хлопець разом з іншими комсомольцями став підлітно розклеювати антифашистські листівки та плакати на території окупованої з жовтня 1941 року Полтавщини. Його затримали та відправили на примусові роботи до Німеччини, на вугільні шахти в Саарбрюккен.

У травні 1944 року Вася утік з робочого табору. Його схопили й кинули в одну з найлюкших в'язниць Neue Bremm, в тієї самій землі Саарланда. Це була «розширена поліцейська тюрма» для чоловіків і жінок, де «відбувають покарання» борці з нацизмом, французькі бранці, громадяни Радянського Союзу та Польщі, яких пригнали на примусові роботи, військовополонених в різних країнах.

— Мене помістили в «стоячий бункер» розміром 50 см x 60 см і висотою два метри, — згадував **Василь Володько**. — Ні їжі, ні води, ні повітря, ні туалету. Випорожнювалися піо себе. Багато хто божеволів. І навіть якщо ти не помираєш у «стоячому бункері», дали в тебе був шанс зробити це біля табірнього ставка-резервуара для засиння пожежі.



Улюбленою розвагою гітлерівців було годинами ганяти в'язнів навколо ставка, навісивши на них миски з цеглою, змушуючи стрибати «по-жаб'ячому». Тих, хто падав, били шлангами або кийками та вполювали чобітьми в бачинку ламаючи хрестби. Хтось з ув'язнених померти. Якщо всі залишалися живі, жертву обирали довільно й топили у ставку. Якщо нещасний в останній відчайдушній спробі виправз з води, його били дерев'яною жердиною по голові.

“ *Читайте також: У росії виявили табір_де полонених українців «перевиховують» тортурами*

2004 року у своїй доповіді керівник Державного центру політичної просвіти землі Саар докгор **Вурхад Йеллонхек** писав:

«78-річній українець Василь Володько, колишній бранець, котрий пережив ці трагічні події, за словами репортера, який випадково його зустрів на території табору (жертв нацизму заарештували до Німеччини на меморіальні заходи. — Авт.), не міг приспати ні ідентичні на іншому боці вулиці, ні бжування жіночого табору, але коли він дійшов до Löschesch (ставка для засиння воєни), то присів навпочіпки, хрестив руки за волюво та зробив кілька стрибків уперед. За якісь миті він здавав прізвисько своєю мучителя...»

«Коли в концтаборі когось страчували, усіх нас виганяли з бараків дивитися на агонію повішених»

Гестапівська в'язниця Neue Bremm, де українцє багато років по тому вразив своєю розповіддю німецького репортера, була другим місцем його ув'язнення після робочого табору в Саарланді. Третім став штрафний табір Нацвайлер-Штрутгоф, за 50 кілометрів від Страубурга. Це був єдиний на території Франції нацистський концентраційний табір, найзахідніший з таборів Трьох рейху.

— У Нацвайлері стояли дві ішбеніці. Коли когось страчували, всіх нас виганяли з бараків і ми мали дивитися на агонію повішених, і засвоювати урок, що з нами теж так буде, якщо щось зробимо не те, — згадував колишній в'язень.

Щоб будівництво паливних заводів для проєкту «Операція «Густеля» і робота на них йшла швидше, у Німеччині, на землі Баден-Вюртемберг, побудували філії Нацвайлера: Шомберг, Шорцінген, Даутмерген, Цепфенхан та інші, загальною сім таборів.

— Яюсь ми бейтумуляти, мафенчанки та інші, застановлює обладнання для виробництва ракет «Фау», — розповідав Василь Павлович журналістам. — Робота по коліно у воді. Наго охули. Відкривали рани. Два тижні вліжжався в ревір, призначені для непрацездатних, і практично наопалявся стінами, але дозволили не працювати. Після нова робота — добувати зорони сланці. Ми дробили їх, піддавали термічному розкладанню і так добували палне для танків і літаків.

Одного разу вловеще енергитомів і його з Нацвайлера відправили працювати на кухню у філію — концтабір Шомберг. Лець одужав — знову повернули на фабрику з виробництва пального.

Перші шість місяців концтабором Шомберг командував Йозеф С'юз на прізвисько Зак-Зак — через його зразу уривувати мовчати говорити. В'язні Зак-Зак називав «чужими людьми мав на здоров'я тілах німецького народу». І ставився до них відлюдно. Від голоду, холоду, хвороб і терору в таборі загинуло понад 300 ув'язнених, точну кількість з'ясувати сьогодні неможливо. Решта таборів «Густеля» були антропи не кращими. Пізніше націонал-соціалісти визнали проєкт «Операція «Густеля» неефективним і нерентабельним. Загублені життя ув'язнених втратами не вважалися.

З табору Шомберг у жовтні 1944 року виснаженого, хворого Василя Володька відправили в Дахау.

Це був найстаріший концтабір нацистської Німеччини, який розпочав безперервну роботу з 1933 року, і де з 200 000 в'язнів загинули 41,5 тисячі осіб. Кажуть, на виборах 1933 року майже все населення Дахау, містечка неподалік від Мюнхена, проголосувало проти Гітлера. Фюрер затамував злість і, пришовши до влади, видав наказ побудувати поруч із містом табір смертн так, щоб жителі постійно відчували запах спалених тіл і бачили дим крематорію.

— У Дахау люди не витримували тортур, — згадував Василь Павлович. — Кидалися на дріт під струмом, вшались в бараках. Це вважалося не так страшно, як медичні експерименти. Наприклад, людину занурювали у крижану ванну, не даючи їй випливити, і практично потопельника в останню мить висмикували з води й кидали поміж двох ув'язнених жінок, які, за задумом «експериментаторів», мали своїми тілами відірвати труп. Оживе чи ні?

«У Дахау в бараку, розрахованому на 500 місць, жили 2000 осіб»

— У Дахау мене визнали непридатним до роботи, — згадував український бранець. — Відправили в карантинний блок окупувати своєї черги в крематорій. Але почалася епідемія тифу. Черга рухалася повільно: треба було спочатку спалити померлих від тифу. Так дотягнули до кінця квітня 1945 року. Смертникам послаблення не було: підйом о п'ятій ранку, шухування, переклик. У бараку, розрахованому на 500 місць, мешкали 2000 осіб.

Наприкінці війни гітлерівці, намагаючись приховати сліди своїх злочинів, за три дні до визволення табору військами союзників, 26 квітня 1945 року, погнали в'язнів Дахау на «Марш смерті», переміщаючи їх до таборів усередині Німеччини. 7000 людей, на останньому підйму, рухалися на південь, до озера Тегернзее. Пройти треба було 80 кілометрів.

— Нас вели під охороною з собаками, — розповідав Василь Павлович журналістам. - Сім місяць сивелати, виласялиши широко. Ми несли тило з ялівця. Під час «маршу смерті» окорочі багатьох убили. Багато хто апав і вже не зміг піднятися. Я теж улав. Охоронець крикнув: «Аудштемні!» («Встають!»). Він було вже опустив приклад мені на голову, але в цей момент їм шертки (бувтакти) німецькі дівчатка. Зупинилися як окупані та стали на цею моменті в колірних в'язнів вибігли німецькі дівчатка. Зупинилися як окупані та стали на нас дивитися. Це мене врятувало: він не став убивати при дітхя. Виласяє й пішов далі, а я втратив свідомість... Не знаю, скільки так пролежав. А 1 травня мене підібрали американські солдати.

Я міє померти багато разів: і в Neue Bremm, і в Нацвайлер-Штрутгофі, і в таборах Кохем-Бруттіг, Шомберг або Дахау... Але вижив. Коли у мене після прибуття до Радянського Союзу люди в одранські почали заплутувати: «Як же так вийшло?», я відповів: «Сам не знаю». Але ликувався це довго: хворе серце, ноги, кричав нозами...

Після війни Василь Павлович працював теслею. Закінчив Полтавський політехститут, а коли зрозумів, що це не його, пішов у Львівський політехнічний на спеціальність «Автоматизація». Одружився, народилася донька. Булував дороти по всьому Радянському Союзу, захистив дисертацію. Запатентував 15 винаходів і 30 наукових праць. Став автором книги «Використання відходів виробництва полімерів у дорожньому будівництві» (1967 рік).



З 1968 до 1999 року працював у «ДерждорНД» завідувачем лабораторії, заввідділом будівництва доріг з промислових відходів, провідним науковим співробітником.

«ДерждорНД», головна науково-дослідна установа України з питань будівництва, ремонту та утримання автомобільних і транспортних споруд, на своєму сайті називає Василя Володька видатним ученим, «летюдиною української дорожньої науки часів СРСР». У жовтні 2023 року йому виповнилося 99 років.

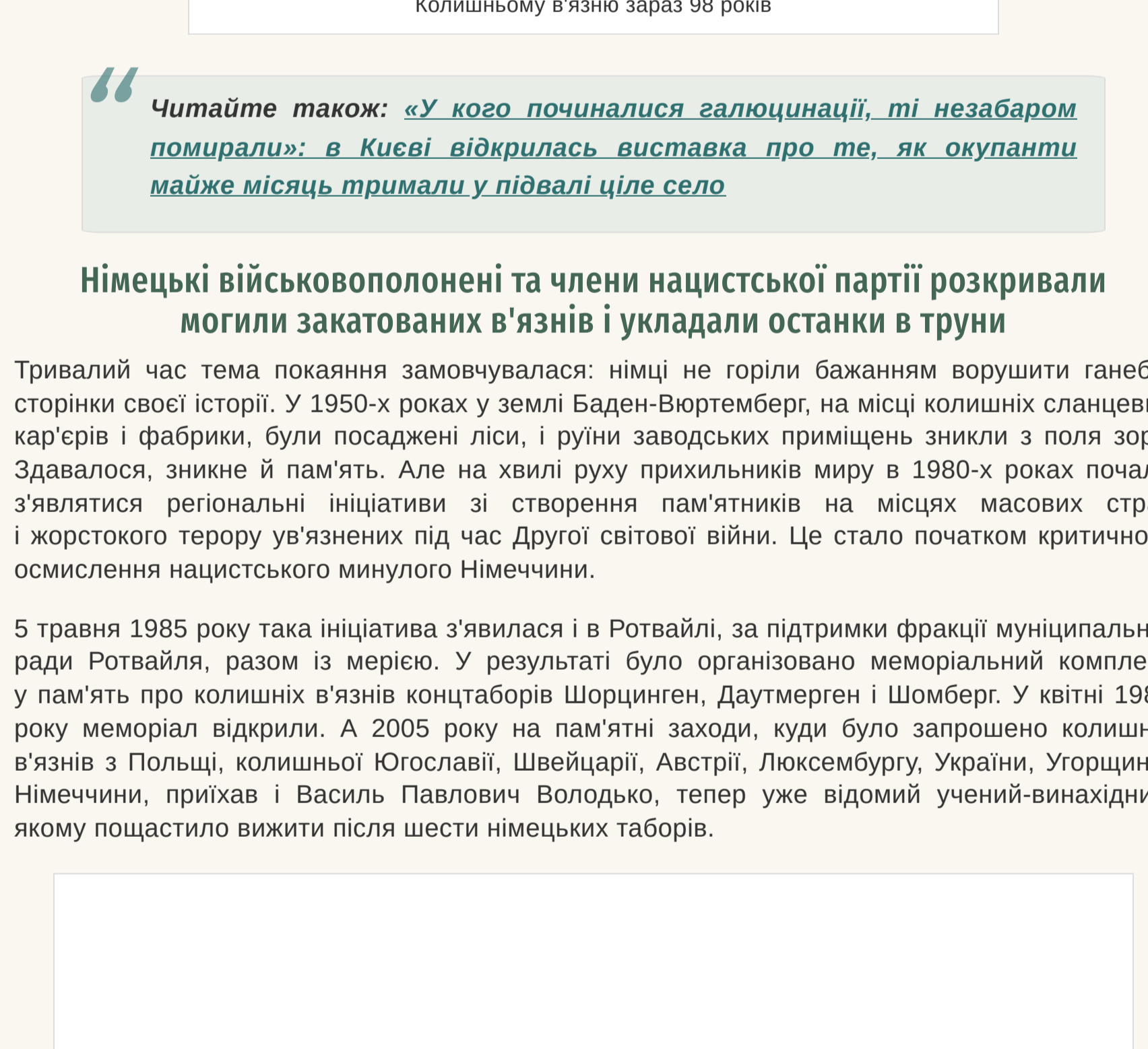


“ *Читайте також: «У козо починалися галюцинації_ті незабаром помирали» - в Києві відкрилася виставка про те, як окупанти майже місяць тримали у підвалі ціле село*

Німецькі військовополонени та члени нацистської партії розкривали могилы закатованих в'язнів і укладали останки в труни

Тривалий час тема покавання замов'язувалася: німці не горіли бажанням вирощити ганебні сторіни своєї історії. У 1950-х роках у землі Баден-Вюртемберг, на місці колишніх сланцевих кар'єр і фабрик, були посаджені ліси. І руйні заводських примічень зникли поза зору. Здавалося, зникне й і пам'ять. Але на хвилі руху прихильників миру в 1980-х роках почали з'являтися регіональні ініціативи зі створення пам'ятників на місцях масових страт і жорстокого терору ув'язнених під час Другої світової війни. Це стало початком критичного осмислення нацистського минулого Німеччини.

5 травня 1985 року така ініціатива з'явилася і в Ротвайлі, за підтримки фракції муніципальної ради Ротвайль, разом із мерією. У результаті було організовано меморіальний комплекс у пам'ять про колишніх в'язнів концтаборів Шорцінген, Даутмерген і Шомберг. У квітні 1989 року мейєр відірвали. А 2005 року на пам'ятні заходи, куди було запрошено колишніх в'язнів з Польщі, колишніх членів Союзу, Швейцарії, Австрії, Люксембургу, України, Угорщини, Німеччини, приїхав і Василь Павлович Володько. Астер у відомий учений-візнахідник, якому пощастило вижити після шести німецьких таборів.



...Ми йдемо Меморіальною стежкою Еккервальда через ділянку, на якій у 1944/45 роках розташовувалися сланцевий кар'єр та цеглово-жительні навоклішніх насинених пунктів складали принести лінійні танкину, щоб після евакуації загорнути останні й поховати в простих трунах в окремих могилах. На дні евакуації привезли німецьких військовополонених і членів націон-соціалістичної партії, поселивши їх у колишньому концентраційному таборі. Вони повинні були підглядом доставати тіла з ям, укладати в труни та переносити до нових місць поховань.

На евакуацію настійно рекомендували прийти бургомістрам, чиновникам, пасторам, учителям і місцевому шляхетству з Шорцінгена, щоб «промолили уя», запроши йшли вчервочко повиз розрити поховання жертв в таборі операції «Густеля». Немоло прочитавши мої думки, Хельга Хаміш, одна з членів ради директорів Меморіального комплексу «Еккервальд», поділилася на фото, каже:

— Я хожу, щоб у вашій країні після війни було б точно так само. Щоб на місці злочину були присутні безрозсудні злочинці, щоб вони дивилися в очі своїм убитим жертвам, а байдужі бачили ціну своїй байдужості...

1 липня 1945 року капітан Андре Бессі, французький військовий інженер Шомберга, опублікував доповідь під назвою: «Теміонас ройа і постелье - CRIME SS — насотне par сеух чи опт вуи»: «Свідчення для нащадків — злочини СС — розказані тими, хто це бачив».

У нас у цьому зараз уся країна.

Авторка дякує керівництву та членам ради директорів Меморіального інституту Еккервальда Brigitte Marquart-Schad, Willi Koch, Luise Danner і Helga Hanisch за допомоги в підготовці матеріалу. У статті були використані матеріали сайту eckerwald.de.

Раніше «ФАКТИ» розповідали про те, що **вашисти перетворили окуповані території на концтабір**, для цього вони мають намір створити в чотирьох областях України десятки в'язниць.

На фото у заголовку: Двоє членів німецьких буржунівізмів, пасторів, учителів, членивників і місцевої влади до труни, щоб після евакуації загорнути останні й поховати в простих трунах

Читайте нас у **Facebook**

ПОПУЛЯРНЕ

1 Бачко лише Грушевському стільки грошей, що той побудував шестизнаковий військовий університет: вийшла книга про українську інтелекцію початку XX століття

30 травня 2024 **12:24**

2 Вбивця мав з собою два зображення Петлюри, але спігвав: «Він Петлюра?» — і після ствердого відповіді почав стріляти: 100 років тому загинув лідер УНР

25 травня 2024 **12:25**

3 «Тактика просунування малими групами вже не дає воєру так результату, на які він сподівався»: командир полку безпілотних систем «Лева»

22 травня 2024 **12:24**

4 «Артист в Україні — ніхто»: популярний співак та телеведучий ХАС про зміни під час великої війни

24 травня 2024 **13:24**

5 «Ми замовляли на поставі, які змицувалися в мундирі»: зрідка — космос» Володимир Кравчук про роки на фронті

28 травня 2024 **12:24**

* Найбільш популярні за останні 7 днів

Понеді 07.06.2026, 16:46 Київ Київ 80% тис.ч 247 км мінус 2 мис.ч Сторінка Погода на 30 днів: Київ, Україна

БІЛЬШЕ У РОЗДІЛІ

Вбивця мав з собою два зображення Петлюри, але спігвав: «Він Петлюра?» — і після ствердого відповіді почав стріляти: 100 років тому загинув лідер УНР

25 травня 2024 **12:25**

Свідчення сховає реліквію в шафу з вулгелями, але ексвадція знала, де її шукати: в Києві презентували факсиміле Турецького Сулеймана XI столиці

29 травня 2024 **12:26**

Малева зустрілася з королем Швеції у сніг, де сталася диво: у Києві відбулася виставка, експонат якої мас до цього предмет

6 травня 2024 **12:53**

Після одні дискутували, як назвати український парламент, письм'яники і адвокат за рубль: опублікував опозиціоня про створення Центральної Ради

25 березня 2024 **12:22**

Загинув в нерівному бою 224 воїни: в Києві показали реліквію, яка диком зберегла після запеклої битви

22 лютого 2024 **12:23**